

Broedvogels

Voorland Stichtse Brug 2019

Dirk Prop

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken
Natuurmonumenten
Staatsbosbeheer

Broedvogels Stichtse Brug 2019

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken
Werkgroep broedvogels
Postbus 1028
1200 BA Hilversum
broedvogels@vwggooi.nl
www.vwggooi.nl

Natuurmonumenten
Staatsbosbeheer

Uitgave VWG: 282

Tekst : Dirk Prop

Omslag: De Stichtse Brug in de avond

Copyright 2019 – Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum

Intro

De tellingen zijn uitgevoerd door de volgende waarnemers:

Francis Bakker
Juun de Boer
Han Dijkers
Koos Koopmans
Wobbe Kijlstra
Dirk Prop

Resultaten van de tellingen van de ganzennesten ontvingen we van Jan Roodhart, beheerder van Natuurmonumenten, die ook enkele waarnemingen van bijzondere soorten aan ons doorgaf.

Inhoudsopgave

1.	Samenvatting	5
2.	Inleiding.....	5
3.	Het gebied.....	5
4.	Werkwijze.....	11
4.1.	Methode	11
4.2.	Tellingen.....	11
5.	Resultaten	12
5.1.	Aantallen	12
5.2.	Resultaten per soortgroep	13
6.	Beheer.....	15
6.1.	Westelijk deel	15
6.2.	Oostelijk deel.....	15
7.	Verstoringen.....	16
8.	Zoogdieren	18
9.	Geraadpleegde bronnen.....	19

1. Samenvatting

In 2019 is het Voorland Stichtse Brug op broedvogels geïnventariseerd door de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken. Er werden 60 soorten vastgesteld, waarvan 10 van de rode lijst: Slobeend, Porseleinhoen, Bontbekplevier, Tureluur, Koekoek, Ransuil, Nachtegaal, Snor, Spotvogel en Kneu. Ook zijn er vijf soorten van de zogenaamde oranje lijst van de Vogelbescherming vastgesteld: Baardman, Bruine Kiekendief, Kievit, Scholekster en Waterhoen.

Meest talrijk zijn Grauwe Gans met 411 nesten gevolgd door Kleine Karekiet met 89 territoria. Deze noordoostelijke hoek van het Gooi is niet alleen van belang voor broedvogels maar ook voor vele tienduizenden trekvogels. Bovendien is de botanische waarde uitzonderlijk. Het blijft daarom belangrijk om het gebied te beschermen tegen de oprukkende recreatiedruk vanuit Blaricum en het Eemmeer.

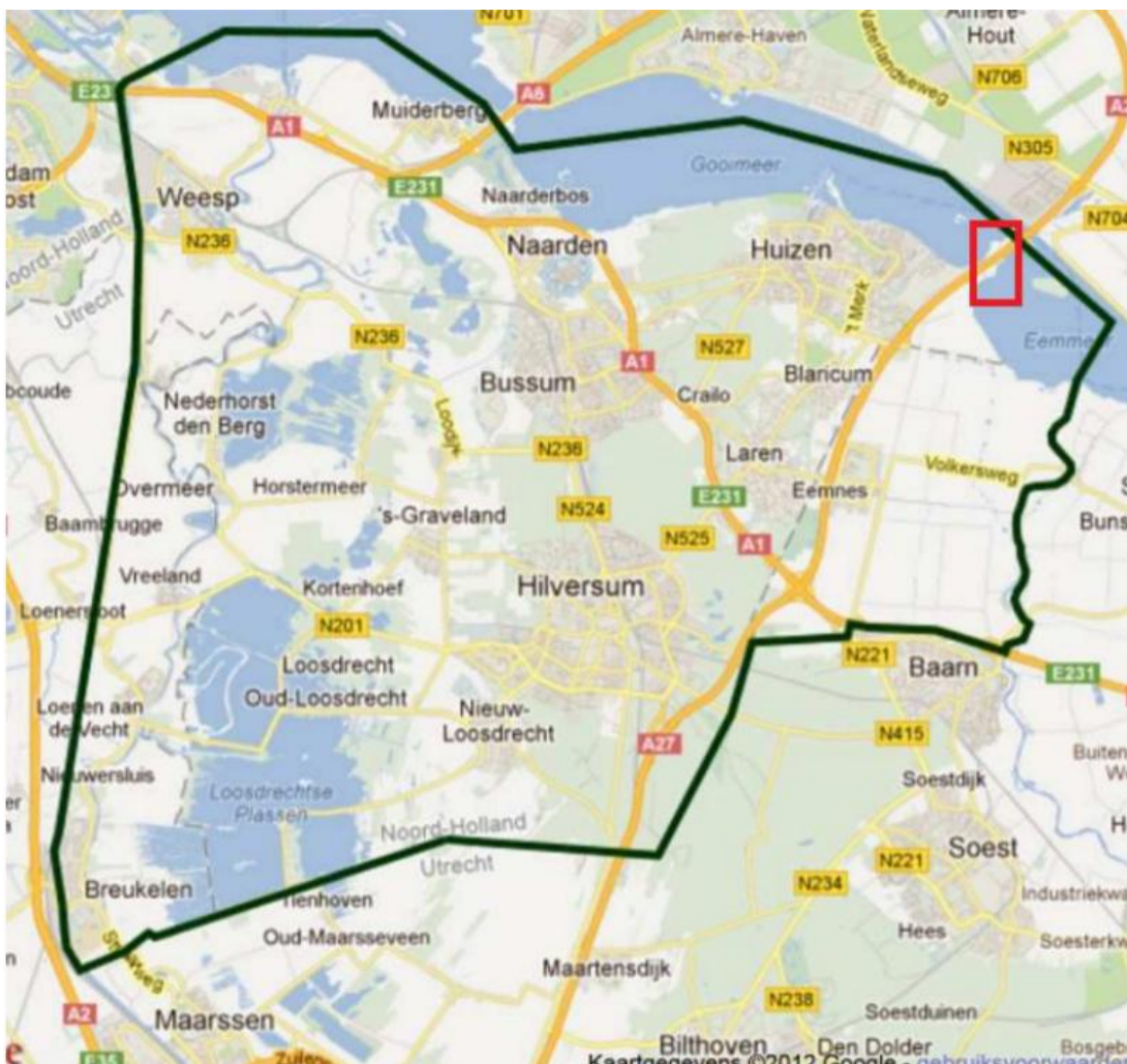
Het door Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer gevoerde beheer en de ingestelde beschermingsmaatregelen zijn gericht op het behoud van de natuurlijke waarden. De basis hiervan is uitstekend, maar de uitvoering kan nog op een aantal onderdelen verbeterd worden.

2. Inleiding

Staatsbosbeheer heeft de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken (VWG) gevraagd om het Voorland Stichtse Brug op broedvogels te inventariseren. De inventarisatie is in het voorjaar van 2019 uitgevoerd. Doel is om zo nauwkeurig mogelijk het aantal territoria van de broedvogels te bepalen.

Een eerdere inventarisatie door de VWG is uitgevoerd in 2015, waarvan een uitgebreid eindverslag is gemaakt door Jonkers (2015). Het voorliggend rapport geeft de resultaten van 2019.

3. Het gebied

Figuur 1 De ligging van het Voorland Stichtse Brug binnen het werkgebied van de VWG

Figuur 2 De begrenzing van het telgebied

Het Voorland Stichtse Brug ligt in het meest noordoostelijke puntje van het werkgebied van de VWG (zie Figuur 1).

Het terrein is medio jaren '70 van de vorige eeuw ontstaan door opspuiting van grond ten behoeve van de bouw van de Stichtse Brug.

De snelweg A27 deelt het gebied in tweeën (zie Figuur 2). Hoewel geografisch niet volledig correct, worden deze in het rapport kortweg aangeduid als het oostelijk en westelijk deelgebied.

Hieronder een korte beschrijving van deze twee deelgebieden. Voor een meer gedetailleerde beschrijving kan worden verwezen naar Bakker (2016) en Jonkers (2015).

Zie verder ook paragraaf 6 waar nader wordt ingegaan op het beheer.

Westelijk deel

De noordelijk kant bestaat uit een basalt dijk die dwars op de Stichtse Brug staat en parallel loopt aan de vaargeul. Opvallend zijn hier de Duindoorn struiken die associaties oproepen met de Zuiderzee van weleer. In zuidwestelijke richting langs de A27 gaan de struiken over in een ondoordringbare hoge boszone met Elzen, Berken en Wilgen. Westelijk van dit bos strekt zich naar een baai van het Gooimeer een weide uit met een lage vegetatie, die ook wel het Groene Strand wordt genoemd. In de

loop der tijd heeft zich hier een unieke, zeer gevarieerde vegetatie gevormd van kalkrijke vochtige duinvalleien, vochtige heide, brak moeras en droge graslanden. Planten die hier voorkomen zijn onder meer Moeraswespenorchis, Parnassia, Zonnedauw en Moeraskartelblad. Bakker (2016) geeft een volledig overzicht van de planten die hier zijn aangetroffen.

De planten van het natte milieu gedijen hier, omdat het gebied voor een groot deel van het jaar plasdras is. In 2019 liet zich dit echter in het vroege voorjaar heel anders aanzien. Door de extreem droge zomer van 2018 was het terrein sterk verdroogd. Begin februari kon je het terrein probleemloos belopen zonder laarzen, iets dat in andere jaren ondenkbaar was.

Gelukkig heeft het gebied in de tweede helft van februari een natte impuls gekregen. Door een noordwesterstorm is het water in het Gooimeer opgestuwd en over de lage oeverwal geslagen. Het Groene Strand is hierdoor blank komen te staan tot enkele decimeters diep. In de laagste delen zijn de plassen tot in juni blijven staan. Hoewel de nutriënten uit het water wellicht minder gewenst zijn, is deze grote eenmalige aanvoer van water gunstig geweest voor de vochtminnende planten.

Het Groene Strand na de overstroming medio februari..

In het meest westelijke deel loopt een toegangsweg naar de Reddingsbrigade. Langs deze met steenslag verharde weg groeien hoge Grauwe Abelen met daaronder een grasvegetatie. De bossen aan beide zijden bestaan vooral uit Berken en een dichte struiklaag, waaronder ook weer Duindoorn. Het langwerpige recreatiestrand ten westen van de reddingsbrigade maakte in 2015 nog deel uit van het telgebied. Het oostelijk en westelijk deel werden toen door twee verschillende teams op een ochtend geteld. In 2019 is echter besloten om het recreatiestrand niet op te nemen in het telgebied. Door deze verkleining van het oppervlakte werd het mogelijk om met één team in een ochtend zowel het oostelijk als westelijk deelgebied te inventariseren.

Oostelijk deel

De basalt dijk langs de vaargeul tussen Gooi- en Eemmeer is begroeid met struweel. Ten zuiden hiervan is een bosdeel met hoge loofbomen, waaronder Wilgen en Elzen. Dit gebied gaat over in een meer open terrein. Centraal ligt een zandig, schrale zonde met daar omheen een drassig en slibbig gebied. Riet en Lisdodde zijn daar dominant met hier en daar opslag van wilgen. De slijkkige zones zijn in het vroege voorjaar geel gekleurd door een tapijt van bloeiende Dotterbloemen.

Het talud van de A27 bestaat uit zand met vooral veel grassen. Deze vegetatie wordt naar beneden toe steeds schraler en aan de basis van het talud bevindt zich een langwerpige strook met een orchideeënrijke vegetatie van natte duinvalleien.

Aan de zuidrand van het rietgebied, tegen de dijk van het Eemmeer staat een rij met knotwilgen.

Rietorchis en Ratelaar onder het talud van de A27 in mei

Moeraswespenorchis onder het talud van de A27 in juni

Dotterbloemen in oostelijk Voorland in april

Ook in juni zijn de slikvelden nog steeds slechts schaars begroeid.

4. Werkwijze

4.1. Methode

De inventarisatie is uitgevoerd volgens de door Sovon ontwikkelde broedvogelkarteringsmethode (BMP) (Vergeer et al. 2016).

De waarnemingen zijn in het veld digitaal op een (mini-) tablet ingevoerd via de applicatie Avimap.

Na de laatste telling zijn de territoria berekend via de automatische clustering van Sovon.

4.2. Tellingen

Van 30 maart t/m 7 juli 2019 is tweewekelijks een inventarisatie uitgevoerd door een team van 2-3 personen waarvan minimaal 1 ervaren teller.

Bovendien zijn twee avondbezoeken gebracht (zie Tabel 1)

Het traject werd lopend afgelegd, waarbij in principe het pad werd gevolgd of de rand van het gemaaide rietveld.

Door Natuurmonumenten zijn twee bezoeken gebracht in het kader van de nestreductie van ganzen.

Bij deze bezoeken werden ook de ongemaaide rietzones doorlopen. Het aantal gevonden ganzennesten is geteld en opgenomen in Avimap.

datum	deel	starttijd	eindtijd	bezoektype	Opmerking
22-02	50%	18:15	19:00	avond	uilen
23-03	50%				Telling ganzen door Natuurmonumenten
30-03		05:40	09:29	zonop	
31-03		12:58	13:00	-	
14-04		06:04	10:28	zonop	
19-04	50%				Telling ganzen door Natuurmonumenten
20-04	10%	20:42	21:28	avond	
28-04		05:51	09:46	zonop	
10-05	50%	20:50	22:21	avond	
12-05		05:01	09:41	zonop	
25-05		05:54	11:08	ochtend	
25-05	50%	21:07	22:30	avond	
09-06		05:54	11:00	ochtend	
23-06		06:10	11:28	ochtend	
30-06		21:00	22:00	avond	
07-07	50%	06:10	09:49	ochtend	

Tabel 1 Datum en tijd van de bezoeken

5. Resultaten

5.1. Aantallen

In tabel 2 staat het aantal territoria dat in 2015 en 2019 is vastgesteld.

De gebiedsgrenzen waren in 2015 groter omdat toen ook het surfstrand en het bos ten zuiden ervan is geteld. Om een goede vergelijking mogelijk te maken zijn van dat jaar alleen de territoria meegerekend binnen de gebiedsgrenzen van 2019 (zie ook § 5).

	2015	2019		2015	2019
Fuut	21	22	Heggenmus	7	11
Knobbelzwaan	1	1	Roodborst	15	14
Grauwe Gans	227	411	Nachtegaal	14	10
Indische Gans	1		Blauwborst	5	5
Grote Canadese Gans	1	1	Merel	18	14
Brandgans	2	2	Zanglijster	8	9
Nijlgans	2	1	Sprinkhaanzanger	1	1
Krakeend	6	6	Snor	3	5
Wilde Eend	16	21	Rietzanger	19	21
Soepeend		1	Bosrietzanger	8	7
Slobeend	1	3	Kleine Karekiet	81	89
Krooneend	1	2	Spotvogel	3	1
Tafeleend	1	3	Braamsluiper	2	2
Kuifeend	12	10	Grasmus	4	4
Bruine Kiekendief		1	Tuinfluter	16	22
Buizerd		1	Zwartkop	19	20
Porseleinhoen		1	Tjiftjaf	20	17
Waterral	2	3	Fitis	27	26
Waterhoen	1	2	Baardman	1	3
Meerkoet	13	17	Staartmees	2	2
Scholekster	1	1	Matkop	1	
Kleine Plevier	1		Pimpelmees	5	9
Bontbekplevier	1	1	Koolmees	8	6
Kievit	8	6	Boomkruiper	3	1
Tureluur	5	6	Gaai	1	1
Visdief	2		Ekster	1	2
Holenduif	1		Zwarte Kraai	1	1
Houtduif	+	5	Vink	13	10
Koekoek	3	2	Groenling	2	2
Ransuil		1	Putter	6	5
Grote Bonte Specht	1	3	Kneu	2	1
Gele Kwikstaart	1		Rietgors	26	23
Witte Kwikstaart	4	3			
Winterkoning	26	16	Aantal soorten	61	60

Tabel 2 Aantal vastgestelde territoria in 2015 en 2019

5.2. Resultaten per soortgroep

Ganzen

De Grauwe Gans is de meest talrijke broedvogel en ook de meest luidruchtige. Tijdens de inventarisaties in maart en april produceren de rondvliegende ganzen een kakofonie van geluiden. De vogels nestelen bijna allemaal in het oostelijke deel. Ze hebben daar een voorkeur voor de natte delen maar ook tussen de ijle rietvegetatie op het droge opgespoten zand werden nesten aangetroffen.

Het is lastig om het aantal broedparen te bepalen omdat er ook veel nog niet geslachtsrijpe vogels aanwezig zijn. Dit kan leiden tot overtelling maar ook blijven er vogels ongemerkt op het nest zitten waardoor een ondertelling op kan treden. Bij de bepaling van het aantal broedparen zijn we daarom uitgegaan van de aantal getelde nesten door Natuurmonumenten tijdens twee bezoeken in het kader van de nestreductie. Door Jan Roodhart werden de volgende gegevens verstrekt:

Datum	Aantal nesten	Aantal eieren
23 maart	246	1.581
19 april	221	1.033
Totaal	467	2.614

De nesten die tijdens het tweede bezoek zijn geteld zullen niet allemaal nieuwe nesten zijn, maar ook vervolglegels van vogels die al bij het eerste bezoek zijn meegeteld. Bij het bepalen van het totaal aantal broedparen moeten deze nestvondsten in mindering worden gebracht. We hebben dit aandeel op 25 % geschat en komen zo op uit op $245 + 0.75 \times 221 = 411$ broedparen.

Dit is een flinke toename in vergelijking met de inventarisatie van 2015 toen 'slechts' 227 broedparen werden vastgesteld.

Van de andere ganzensoorten (Grote Canadese Gans, Brandgans en Nijlgans) werd slechts een enkel broedgeval vastgesteld. De Brandgans neemt wel toe als broedvogel in het Eemmeer met enkele tientallen broedparen maar deze ganzen broeden vooral op de eilandjes van de Natte Hond.

Moerasvogels

Het aantal moeras-zangvogels laat in vergelijking met 2015 weinig veranderingen zien..

De Kleine Karekiet blijft veruit het meest talrijk met 89 territoria gevolgd door Rietgors (23 territoria) en Rietzanger (21 territoria).

Bosrietzanger (7 territoria), Snor (5 territoria) en Blauwborst (5 territoria) komen in bescheidener aantal voor.

Van de Baardman konden we drie territoria vaststellen. De combinatie van riet en slikveldjes is ideaal voor deze soort.

Ook grotere moerasvogels zijn aanwezig waaronder Waterral (3 territoria) en Porseleinhoen (1 territorium). Deze laatste soort werd 1 x in juni gehoord.

Meerkoet is overal in de oeverzones te vinden (17 territoria). Het Waterhoen, dat door de Vogelbescherming op de Oranje Lijst is geplaatst, blijft een apart geval. In stadsvijvers en bij huizen is het een heel gewone verschijning maar in natuurgebieden is het een vrij bijzondere soort, die zeldzamer is dan bijvoorbeeld Waterral. Zo ook in het Voorland Stichtse Brug waar we 2 territoria van Waterhoen vaststelden en 3 van Waterral.

Het heldere water van het Eemmeer biedt de Fuut prima mogelijkheden om te foerageren, maar beschutte plekken om te nestelen zijn niet ruim voorhanden. Deze worden vooral gevonden in de watergang parallel aan het talud van de A27. Hier zijn luwe plekken met voldoende vegetatie om het drijvende nest houvast te bieden. Vanwege de schaarste van deze plekken kunnen er kolonie-achtige concentraties ontstaan. Zo troffen we over een lengte van 20 meter vier nesten aan in een verlandende zone met Riet en Lisdodde. Hoewel dit onderling wel enig gekrakeel geeft, vinden de Futen zo'n kleine afstand tot hun burens blijkbaar geen bezwaar.

Eenden

Voor eenden vormt het moeras in het oostelijk deel een prima broedgebied. De rietvegetaties met ruigte bieden volop plek om in te nestelen en ook goede foeragemogelijkheden voor de kuikens. De BMP methode berekent het aantal territoria van de eenden op basis van het aantal aanwezige woerden gedurende de broedperiode. Door Natuurmonumenten en door ons zijn ook opvallend veel nestvondsten gedaan en waarnemingen van kuikens. Het aantal territoria lag nog iets hoger dan in 2015

- Van de Wilde Eend (21 territoria) werden 19 nesten gevonden waarvan 17 door Jan Roodhart bij het opsporen van ganzennesten.
- Van de Slobeend (3 territoria) werd in juni een samenscholing van 3 alarmerende vrouwtjes gezien, allen met jongen.
- Van de Krooneend zwom in mei een paar met drie kleine jongen. Ook in augustus werd een vrouwtje met twee kleine jongen gezien.
- Van de Kuifeend (10 territoria) werden eind juni 5 vrouwtjes met jongen gezien.
- De Tafeleend (3 territoria) was in april en mei aanwezig met minstens 3 paar. Einde juni vloog een vrouwtje op met afleidingsvertoon

Weidevogels

In de gemaaide vegetatie van het oostelijk deel stelden we 6 territoria vast van Kievit en Tureluur. De vogels waren succesvol want begin juni alarmeerden de vogels nog steeds fel. Van beide soorten werden ook vliegvlugge jongen gezien.

In de strook aan de basis van het talud alarmeerden later in het seizoen ook Kieviten en Tureluurs. Hoewel het niet uitgesloten is dat de vogels hier gebroed hebben vermoeden we toch dat ze afkomstig zijn van het moerasdeel aan de andere kant van de watergang en deze vogels zijn dus niet meegeteld.

In het oostelijk deel was ook een territorium van de Scholekster en Bontbekplevier (in juni met vliegvlugge jongen).

Grutto's laten het gebied links liggen. Blijkbaar verkiest deze soort de regenwormenrijke weilanden van het naburige weidvogelreservaat.

In maart en april zijn ook grote aantallen Watersnippen aanwezig. We noteerden ca 50 opvliegende exemplaren maar de werkelijke aantallen zullen ver boven de 100 liggen. De zachte bodem van de slikkige velden zijn bij deze soort in trek. Tussen de opvliegende vogels waren ook meerdere Bokjes. De Watersnip liet vooral in de avond van maart de tikkende baltsroep horen, maar volgens de regels van de BMP methode tellen baltswaarnemingen pas na 20 april als een geldig territorium. Hoewel er op de datumgrenzen van de BMP bij veel soorten het nodige is aan te merken is, is er in dit geval geen reden om te twijfelen aan deze datumgrens. Er zijn namelijk geen latere waarnemingen van de Watersnip gedaan die wijzen op broeden.

Roofvogels en uilen

In de natte rietvegetatie heeft zich in april een paartje Bruine Kiekendief gevestigd. Met succes, in juni vlogen er twee pas uitgevlogen jongen boven het riet.

In het bosgebied in het westelijk deel heeft een Buizerd gebroed. Het waren twee zwijgzame exemplaren waarvan een broedgeval gemakkelijk over het hoofd wordt gezien. Het nest werd in april ontdekt en ook in juni was de vogel nog op het nest aanwezig.

Bij het avondbezoek op 22 februari werd een roepend vrouwtje Ransuil gehoord op een oud eksternest en een baltsende, vleugelklappende manlijke vogel. Volgens de BMP criteria is dit (terecht) een geldig territorium, maar de vogels zijn daarna niet meer waargenomen. De vogels jagen boven het talud van de A27 waar veel muizen zitten en te vrezen valt dat een uil door een auto is geschept. Op 18 april is ruim een kilometer zuidelijker langs de A27 een verkeerslachtoffer gemeld (waarneming.nl door Rik van der Starre).

Bos en struikzangers

De bos- en struikgewassen zijn rijk aan zangvogels, met name het bos langs de noordoostelijke strekdam en de bosschages langs de weg naar het reddingsstation. Meest talrijk is Fitis (26 territoria), Tuinfluiter (22 territoria), Zwartkop (20 territoria) en Tijftjaf (17 territoria). Een vergelijking met 2015 laat geen grote veranderingen zien, behalve de Winterkoning die gezakt is van 26 naar 16 territoria, terwijl de Heggenmus juist toegenomen is van 7 naar 11 territoria.

Ook de Nachtegaal voelt zich thuis in het dichte struikgewas van Duindoorn. In 1998 was er één territorium, in 2015 was het aantal toegenomen tot 14 territoria. In 2019 was dit weer licht afgenomen maar 10 territoria blijft nog steeds een respectabel aantal, zeker in het Gooi waar de Nachtegaal een zeldzame broedvogel is.

Kolonievogels

In 2019 hebben er geen kolonievogels gebroed in het telgebied. Het zandige centrum van het gebied is in principe geschikt voor sterns en meeuwen (in 2015 broedden er nog twee paar Visdieven en in de vorige eeuw zelfs veel hogere aantallen) maar de vogels prefereren de eilandjes van de Natte Hond op enkele honderden meters afstand in het Eemmeer.

Dat geldt ook voor de Grote Zilverreiger die in 2018 voor het eerst in een wilgenstruik in het Voorland Stichtse Brug heeft gebroed. In 2019 zijn de vogels verhuisd naar een eiland van de Natte Hond waar een kolonie van 6 paar is ontstaan (Jan Roodhart).

6. Beheer

6.1. Westelijk deel

Huidig

Het Groene Strand wordt in het najaar gemaaid. Het maaisel wordt op enkele grote hopen in het aangrenzende bos gedeponeerd. In aanvulling hierop is in het najaar van 2018 ook enkele kleine boomgroepen met opgaande Elzen en Berken gekapt. De omgekapte stammen zijn deels als een wal op de oever van de baai opgeworpen.

Toekomst

Voor het behoud van de bijzondere vegetatie is het huidige beheer uitstekend. Het is weliswaar de vraag of het jaarlijks maaien en kappen de zich steeds verder uitzaaiende bomen tegen kan houden, maar voorlopig lijkt dit toch de beste manier.

Met het aanbrengen van een wal van de omgezaagde bomen langs de baai is een originele actie waarmee een nieuw landschappelijk element is gecreëerd. In het voorjaar raakte deze wal al fraai begroeid met Winde en Rozen.

6.2. Oostelijk deel

Huidig

Het gebied ten oosten van de A27 kent een steil aflopend talud met aan de basis een vochtige strook die overgaat in een vaart die parallel aan de A27 loopt.

De hoogopgaande grassen op de voedselrijke grond van het steile talud worden enkele keren per jaar door Rijkswaterstaat gemaaid.

Aan de basis is het talud versterkt met stenen. In de lage zone heeft zich een vegetatie ontwikkeld die uniek is in het Gooi met Grote Keverorchis, Rietorchis, Moeraswespenorchis, Ratelaar, Ogentroost, Duizendguldenkruid. Deze zone wordt jaarlijks in de herfst gemaaid.

Het gebied ten oosten van de brede watergang wordt jaarlijks geklepeld. Het gaat om twee zones: een natte zone in het zuiden en het hoge zandige gedeelte met de aangrenzende nattere delen. Het afgesneden materiaal blijft liggen.

Het met gras begroeide, lage dijkje langs de watergang wordt meerdere malen per jaar gemaaid.

Vossen worden in een jaarlijkse drijfjacht afgeschoten omdat Natuurmonumenten hoge prioriteit geeft aan het behoud van de weidevogels in de Eempolder en daarom deze gehele zone vossvrij wil houden..

Toekomst

De huidige wijze van beheer waarbij door jaarlijks maaien het gebied open wordt gehouden is uitstekend.

Tot zolang het duurt natuurlijk want ook hier lijkt de oprukkende successie van berken, wilgen en elzen op de lange duur niet te stoppen.

De botanische waarde wordt op deze manier behouden en het halfopen landschap zorgt voor een zeer gevarieerde natuurlijke ontwikkeling. Enkele verbeteringen kunnen echter doorgevoerd worden:

- Voor broedvogels is het beter om bij het maaien meer overjarig riet te sparen op de plekken waar dit niet conflicteert met de botanische waarde. Zo kan het gemaaide oppervlak van de slikkige zones worden beperkt tot de zandige delen en de natte zones waar opslag van bomen plaatsvindt. De zones waar vooral riet en lisdodde staat kunnen beter gespaard blijven om zo broedgelegenheid te bieden aan moerassoorten zoals Roerdomp en rallen

- In het westelijk deel is het geklepelde organische materiaal niet afgevoerd. Op den duur zal dit leiden tot verzuivering, zodat het effect van het maaien teniet wordt gedaan. Het is daarom beter om het gemaaide materiaal af te voeren om eutrofiering van de bodem te voorkomen.

Over het nut van het doden van vossen wordt door beheerders en biologen nogal verschillend geoordeeld. Persoonlijke opvattingen over wat als natuur wordt beschouwd, wegen hierbij meestal zwaarder dan empirisch onderbouwde argumenten. De grondbroeders in het oostelijk deel van Voorland Stichtse Brug lijken zeker geprofiteerd te hebben van het restrictieve vossenbeleid. In alle door ons vastgestelde territoria van Kievit en Tureluur zijn tot in juni alarmerend oudervogels waargenomen, wat er op wijst dat kuikens uit het ei zijn gekomen, en deels ook vliegvlug zijn geworden. Ook wijzen de vele waarnemingen van eenden met kuikens er op een goed broedsucces. De eveneens grondbroedende Bruine Kiekendief (zelf ook een belangrijke jager op kuikens!) heeft twee jongen grootgebracht.

De keerzijde van dit positieve effect op grondbroedende vogels is dat ook de Grauwe Ganzen profiteren van het vossvrij maken van het gebied. Dit noodzaakt Natuurmonumenten er toe om nestreductie toe te passen omdat zij zich geïmmiteerd heeft aan de afspraken van de Faunabeheereenheid Noord Holland over het maximum dat gesteld is aan het aantal ganzen in 2020 (Ganzenbeheerplan 2015-2020).

7. Verstoringen

Het westelijk deel wordt bedreigd door de gevolgen van de oprukkende bebouwing in de Blaricummeent. In deze nieuwe wijk zijn al veel woningen bewoond en er wordt zelfs al een aanvang gemaakt met de verdere annexatie van het Gooimeer via de bouw van drijvende woningen. Ook het surfstrand heeft een zogenaamde 'kwaliteitsimpuls' gekregen met uitbreiding van de parkeerplaatsen en de opening van het paviljoen 'Blaricum on the Beach'.

Deze ontwikkelingen hebben onvermijdelijk een negatieve uitstraling op natuur in deze contreien. Het Groene Strand is toegankelijk op wegen en paden. Steeds meer mensen laten in het gebied hun hond uit. Dit wordt mede in de hand gewerkt doordat vanaf 1 mei op het aangrenzende surfstrand de honden niet los lopen vanwege hinder voor de badgasten. Sommige hondeneigenaren kiezen er dan voor om uit te wijken naar het natuurgebied van het Groene Strand. Een deel van de mensen houdt zich daarbij aan het aanlijngedod, maar het toezicht is beperkt en veel eigenaren laten hun hond los lopen. Ook zijn er excessen van hondenuitlaatcentra die een hele roedel door het veld en bos laten rennen en zo een forse verstoring veroorzaken.

Omdat onze bezoeken plaats vonden in de vroege ochtend konden we de intensiteit en frequentie van deze verstoring niet kwantificeren maar duidelijk is dat loslopende honden ongunstig zijn voor de grondbroeders; weidevogels hebben het gebied inmiddels verlaten..

We constateerden wel dat de zichtbare verstoring van de vegetatie (vertrapping) meeviel en dat hier zelfs een positieve ontwikkeling te zien was. Twee wandelpaden vormen de toegang tot het Groene Strand. In vorige jaren werden deze toegangen soms ook gebruikt door crossmotoren, quads en karpervissers met karren met daarop hun hebben en houden. De banden lieten in het sompige terrein diepe sporen na die behoorlijk afbreuk deden aan het aanzicht van het gebied. Staatsbosbeheer heeft deze vorm van ongewenste toegang ontmoedigd door enkele berken om te zagen en deze dwars over het pad te leggen. Deze eenvoudige maatregel heeft in 2019 goed gewerkt. De hoeveelheid zichtbare bandensporen was slechts beperkt.

Gegeven de huidige mogelijkheden lijkt de beste manier om de natuurlijke waarde te behouden om het huidige beheer te continueren, namelijk het belemmeren van de toegang voor voertuigen en een aanlijngedod, wat in ieder geval bij grove verstoringen ingegrepen kan worden.

In het oostelijk deel loopt een lang pad aan de basis van het talud. Hier gelden dezelfde regels als op het Groene Strand. Ook hier laten mensen hun honden soms los lopen of stokken apporteren uit de paddenpoelen. Deze zone heeft een grote botanische waarde (zie § 5). De situatie en de te nemen maatregelen liggen in dezelfde lijn als die van het Groene Strand..

Het gebied ten oosten van de watergang is niet toegankelijk voor het publiek en wandelaars houden zich ook aan dit verbod.

In de oostelijk oever van het gebied troffen we echter sporen aan van een kampeerplek, mogelijk van vissers.

Vanwege de kwetsbaarheid van deze zone van het Eemmeer is het belangrijk om dit gebied te vrijwaren van betreding. Het weren van boten in deze zone is niet alleen belangrijk in verband met de broedvogels in het Voorland Stichtse Brug en de eilandjes van de Natte Hond. De baai herbergt het

hele jaar door enorme aantallen pleisterende vogels. In de winter strijken er tienduizenden vogels neer om te rusten en in de zomerperiode verblijven hier tienduizenden watervogels voor rust en voedsel tijdens hun ruiperiode.

Het verder verscherpen van beschermende maatregelen in dit gebied zal niet meevallen in een klimaat waarin sommige partijen de intensiteit van de recreatie juist willen stimuleren. Zo heeft Gastvrije Randmeren de ambitie om de toestroom van toeristen naar de Randmeren aan te wakkeren, in de woorden van directeur Rita Braam: "We willen dat we alleen maar meer bezoekers uit Nederland en de rest van Europa kunnen ontvangen."

Aan te bevelen is om vanaf het vanaf water duidelijker aan te geven dat dit de baai naast het oostelijk deel van Voorland Stichtse Brug een verboden gebied is.

8. Zoogdieren

Haas

In het westelijk moerasgebied en langs het talud waren enkele Hazen aanwezig. Deze dieren maken deel uit van de vrij omvangrijke populatie Hazen in de Kampen en Eempolder.

Ree

De sporen in het slik in het oostelijk deel verraden de aanwezigheid van enkele Reeën. Het lijkt er op dat er in het Voorland Stichtse Brug en de eilanden in het Eemmeer een populatie Reeën leeft. In een inventarisatie van de Dode Hond (Prop, 2017) dat op bijna een kilometer afstand in het Eemmeer ligt, werden ook meerdere Reeën vastgesteld.

De dieren zien er geen been in om de afstand tussen het vasteland en de Dode Hond te overbruggen. Ze moeten hiervoor bijna een kilometer door het water van het Eemmeer waden en de smalle vaargeul ten zuiden van de Dode Hond zwemmend afleggen. Meerdere malen is zo'n overtocht van een n Ree gezien. De zelfverzekerde tred van deze Reeën maakt de indruk dat het om dieren gaat die deze route vaker hebben afgelegd.

Een Reebok waadt tussen de Meerkoeten en Casarca's naar Voorland Stichtse Brug

Konijn

In het westelijk deel zat een tiental Konijnen met name langs de weg naar het reddingsstation. Het werkelijk aantal zal waarschijnlijk nog enkele malen hoger liggen dan wat wij tijdens onze ochtendbezoeken hebben gezien.

Vos

Er zijn geen sporen van Vossen gevonden.

Veldmuis

Het hoge deel van het talud van de A27 was doorzeefd met gangetjes van Veldmuizen

9. Geraadpleegde bronnen

- Bakker, P. 2015. Natuurwaarden van het Voorland bij de Stichtse Brug.
- Ganzenbeheerplan 2015-2020. Faunabeheereenheid Noord Holland
- Jonkers, D. 2015. Broedvogels van het voorland Stichtse Brug in 2015. Rapportnummer 242 Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken
- Prop, D. 2017. Broedvogels van de Dode Hond 2017 . Rapportnummer 260 Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken
- SOVON, Indexen broedvogels t/m 1990-2016; Netwerk Ecologische Monitoring, SOVON Vogelonderzoek Nederland & CBS, www.sovon.nl.
- Vergeer J.W., A.J. van Dijk., A. Boele, J. van Bruggen & F. Hustings 2016. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek Nederland, Nijmegen